

SYNODVS

DIOECESANA VALENTINA B. 46. 367

CELEBRATA DIE 25

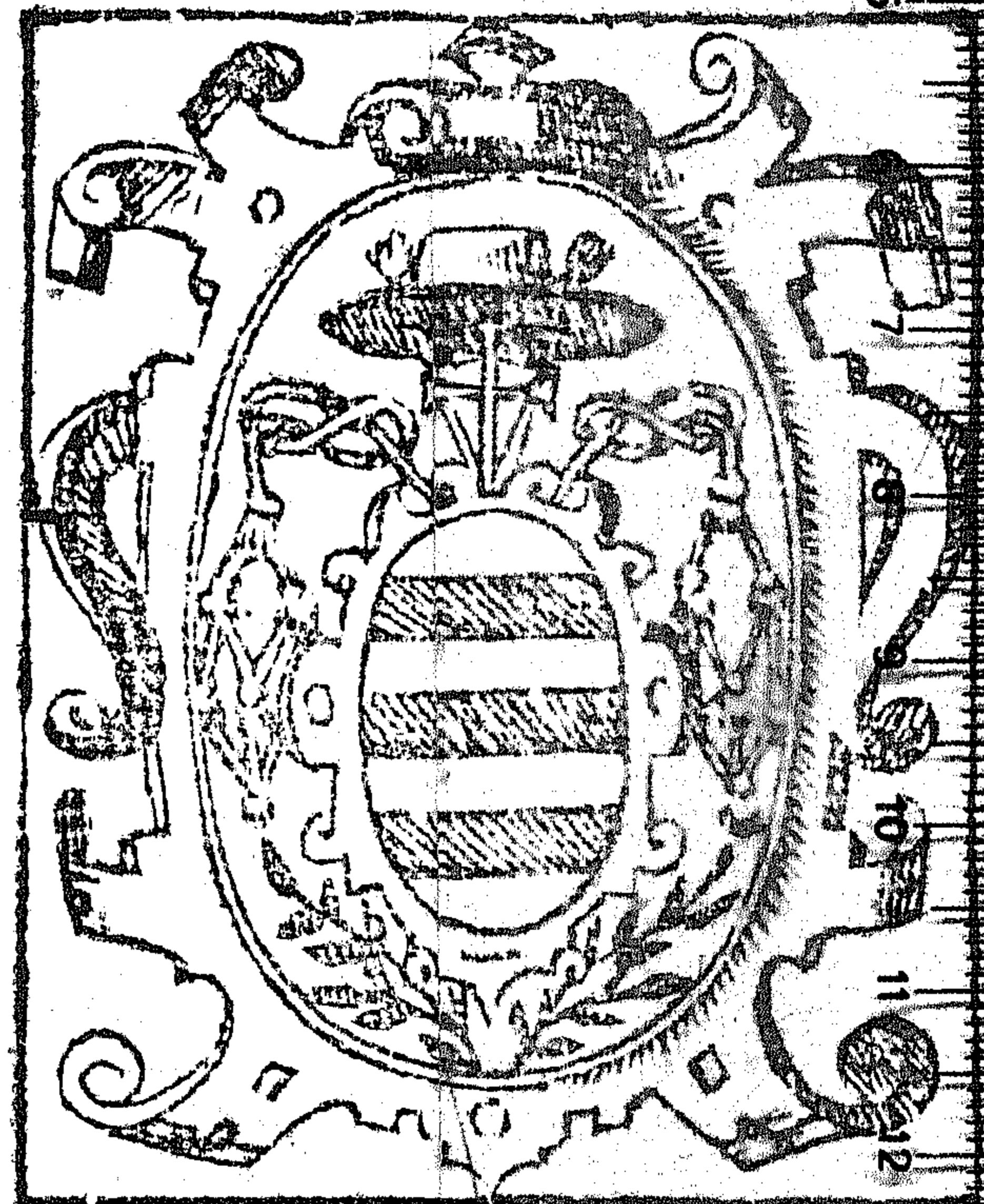
mensis Octobris Anni. 1598. presideo

dem Illustrissimo ac Reuerentissimo

D. Ioanne Ribera Patriarcha

Antiocheno & Archie

piscopo Valentino.

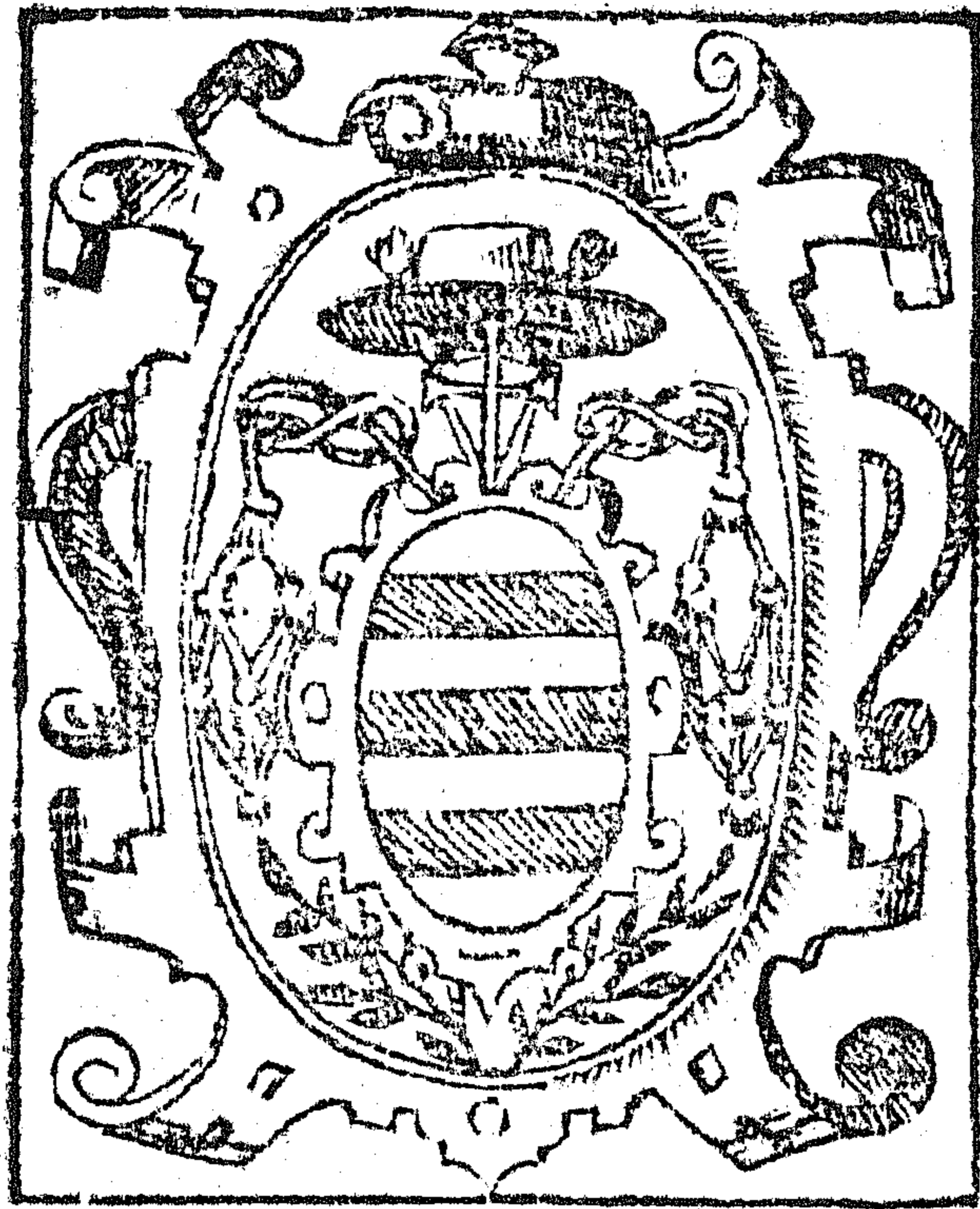
Valentiae apud Aluarum Francum & Carriaculum Ribas, Anno. 1594.

SYNODVS

DIOECESANA VALENTINA CELEBRATA DIE. 25

mensis Octobris Anni. 1590. preside eodem Illustrissimo ac Reuerendissimo

D. Ioanne Ribera Patriarcha
Antiocheno & Archie
piscopo Valentino.

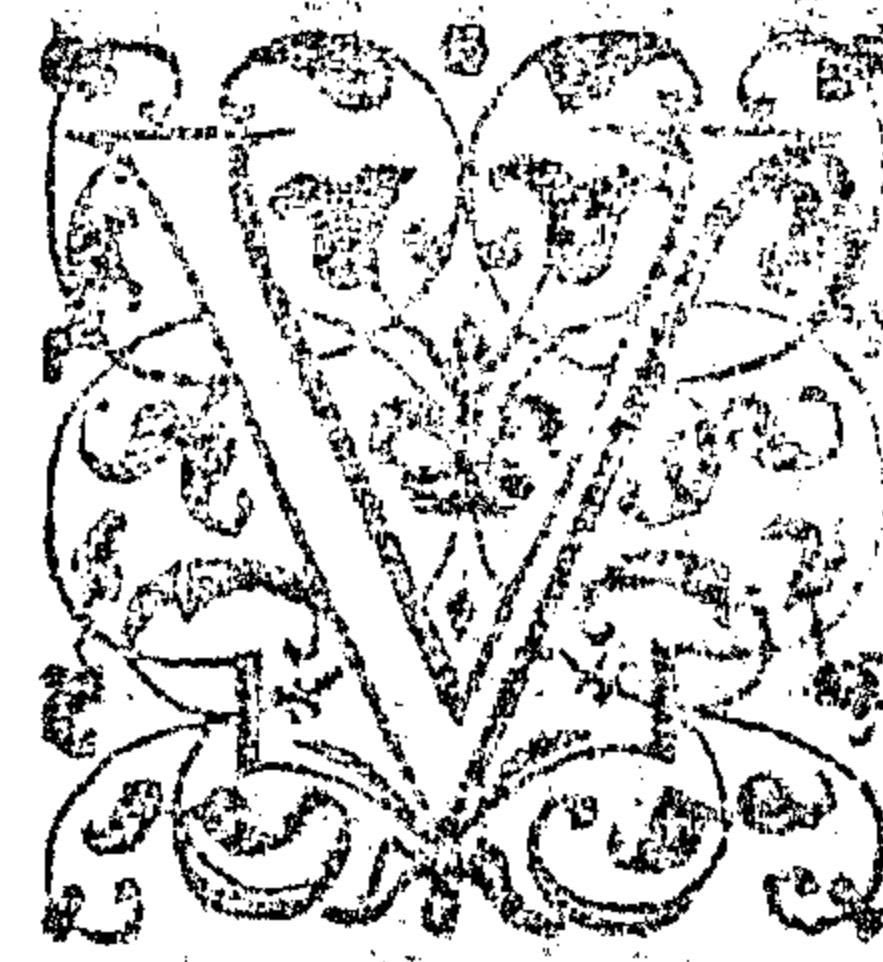

Valentiae apud Aluarum Francum & Gabrielem Ribas, Anno. 1594.

3

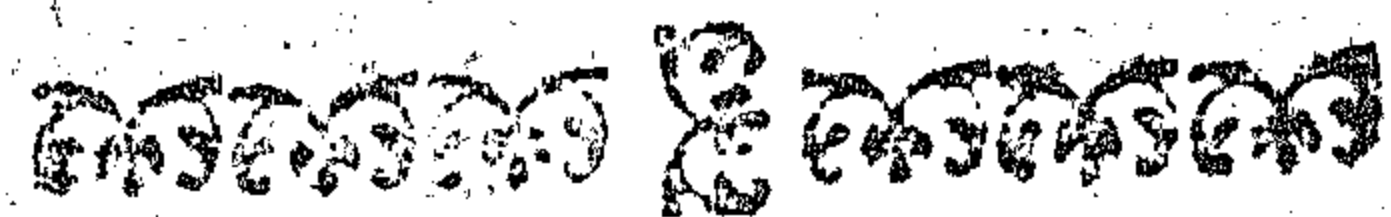
IOANNES RI-

BERA PATRIARCHA AN-
tiochenus & Archiepis. Valentinus
omnibus suæ diæcesis pãro-
chis. Salutem.

IDEI MV R fortas-
se nimis propere post Sy-
nodum diæcesanã hoc eodẽ
anno postremo celebratam
& nunc hanc alteram cõ-
gregasse. Non certe multi-
plicandi leges studium, quibus in nostra dio-
cesi ecclesiastica disciplina abundat: aut tẽ-
poris otium depeliendis, quod pastoralis cura
non patitur. labor mitissime compulit. am-
biguis rerum essentia, & difficilis negotio-
rum progressus effecerunt, ut quod antea su-
periori Synodo statuere cogitabamus in op-
portunius tempus distulissimus. Cogebat
presbyterorum paupertas eleemosinam pro-
missarum celebratione augere. Sed ex hausti

populi querimonias timebamus. Appulerunt interim Domini Nostri Philippi Regis Catholicici literae status clericorum inopia laborantium miseri, quibus & nos ad eam subleuandam in dioecesi nostra synodo statim congreganda exhortabatur obnixae & civitatis consules ea de re admonere. Quo factum est, ut praecocem hanc congregationem habuerimus, cuius & si brevis materia est, grandis tamen & necessaria pro ecclesiasticorum & divini cultus reparatione. Vestrum igitur erit quae in ea sancita sunt ad unguem exequi: ut ad laudem omnipotentis Dei obsequii vestri fructus accrescat. Dat. Valen. die. 25. mensis Octobris anni. 1590.

Quod

SYNODI.

QUOD PRO ELEEMOSY-
na missarum dentur tres solidi.

DECRETVM. I.

Non possumus non egre ac dolenter ferre cum communes humanarum miseriarum casus, tum maximè huius nostri Archiepiscopatus sacerdotum inopiam, qua non solum in comparandis, quae ad conuenientem illorum statui vestitum, sed & in his etiam acquirendis, quae ad communem victum sunt necessaria, plurimum laborant adeo. n. haec duo nostro hoc tempore difficilia esse experimur, ut vix alteri tantum sufficere possint. Qua propter coguntur illorum multi eiusmodi negocijs tractandis se immiscere, quae dignitatem sacerdotalem minime decet: ut ipsam in sacerdotalem habitum animi propensionem, ac deuotionem in viris ipsis secularibus imminui quodam modo videamus. Qua propter his malis pro nostro munere aliqua saltem ratione occurrendum fuit: qua etiam

X 3

finon

DECRETA

si non omnino hæc incommoda vitari possint, quæ tamen prorsus depellere æquum & D. Pauli Apostoli doctrinæ consonum est, is tamen modus saltem adhibeatur, qui his, quæ naturæ sunt necessaria, possit mediocriter sufficere. Cum igitur videamus, eleemosynas, quæ missis celebrandis hoc nostro tempore sunt assignatæ, téniores esse, quàm vt tantæ sacerdotum egestati subuenire possint: quodque si vendibilium rerum precia illius tēporis, in quo hæc prescriptæ sunt elemosynæ, cum tâta nostri temporis rerum omnium caritate conferantur: possent nunc quidem iuste a nobis hæc sacerdotum emolumenta magis adhuc augeri, nihilominus hunc in modum statuendum esse duximus, & synodo approbante statuimus, vt scilicet missarum quæ votiue dicuntur eleemosyna trium sit solidorum: missarum vero perpetuarum tâ beneficiorum, quàm alterius cuiuscunq; modi, quatuor sit solidorum: si quæ vero missæ reperiantur, quarum eleemosyna huius,

SYNODI.

7

huius, vel maioris sit valoris, in eodem illæ statu relinquuntur neque n. de illis hoc nostro decreto aliquid innouatum esse volumus.

Sepultura pauperum a rationali scribatur.

DECRETVM. 2.

M Andamus in singulis nostri Archiepiscopatus ecclesijs omnium pauperum, qui gratis sepeliuntur, tam virorum, quàm mulierum, tam infantium quàm adultorum sepulturas a rationali ipsius ecclesiæ in libro describi, per inde atque diuitum sepulturæ describuntur. Huius n. rei incuria factum est, vt multa sequerentur incommoda: adde, quod æquum sit, ea in re pauperum, etiã si mendicantes fuerint, rationem haberi, vt ipsorum habetur diuitum.

De ceremonijs in solenni missæ officio obseruandis.

DECRETVM. 3

Q uamuis in ecclesijs perspicuum esse oporteat, quibus ceremonijs, & quâ

X 4

appo-

appositis in missarum celebratione præbiteri vtidebeant; quales propriæ illæquidem, & accomodate in Romani Missalis regulis, & in se. re. Pij quinti proprio motu traduntur: Nos tamen de his ceremonijs exequendis, quæ in missa cantu celebranda, & in officio solenni obseruandæ sunt, nihil hæctenus in hac nostra ecclesia, & alijs huius diocesis ob difficultates aliquot, quæ sese offerebant, statuimus: in priuatis, n. missis nihil de ceremoniarum vsu statuendum fuit, cum in eis propriæ illæ ac veræ ceremoniæ ad vnguem in tota diocesi obseruentur, sublatis iam omnib⁹ quæ contra illas introducta esse videri poterant. Quia tamen in solenni officio, & in missis, quæ cantu effèruntur, videmus nõ nullas in hac nostra diocesi ceremonias seruari, quæ prædictis Romani missalis regulis repugnant, alias vero, quæ quamuis contrariæ illis non sint, ipsorū tamen dūtaxat ministrorum, & populi priuata deuotione nituntur: visum nobis fuit, illas

omnes

omnes ad prædictas Romani missalis regulas reuocare: has vero, in quibus piè id fieri poterit, aliquo etiam modo conseruare. Quam obrem electis ab admodum reuerendo metropolitanæ ecclesiæ nostræ capitulo canonicis aliquot, qui ad eã rem pertractandam nobis assiderent, regulas quasdam, & obseruationes circa eas tantum ceremonias, quæ in hac ecclesia & diocesi necessario erant reformandæ, & stabiliendæ, præscripsimus, & in ordinem redigim⁹: reliquas vero adsupradicti missalis regulas in quibus de ceremoniarum modo fusissime agitur, reuocantes ac remittentes, illas vna cum præsentī synodo typis mandari præcipiemus. Quare hoc nostro decreto statuimus, atque iuibemus vt in posterum tam in nostra metropolitana ecclesia, quàm in reliquis huius diocesis collegiatis & parrochialibus ecclesijs prædictæ ceremoniæ diligēter ac perpetuo iuxta regulas, & obseruationes à nobis in ordinem digestas custodiantur,

Y 4

& ob-

& obseruentur: quas mandamus scriptas, & tabellæ affixas, & appendentes in sacristijs à rectorib⁹, & vicarijs reponi, & collocari: vt sacerdotes ac reliqui ecclesiarum ministri per illas discere possint, quid ipsis in his, quæ ad missæ ceremonias spectant, sit agendum.

R E G V L A E P R O M I S -
S A E S O L E M N I S
ceremonijs.

De missa principali pro defunctis.

Missam principalem quæ prima die cuiuscunq; mensis (exta, tēpus Paschale) nō impedita officio duplici, & semiduplici generaliter pro defunctis sacerdotibus benefactoribus & alijs, iuxta rubricas generales missalis Romani iussu sancti me. Pij Papæ quinti nuper editi dicenda est, in Archiepiscopatu Valentino hactenus præter missam inuenimus eam igitur de cætero, (vt regulas missalis exequamur in altari maiori loco missæ conuen-

tualis

tualis in metropolitana & Collegiatis ecclesijs celebrandam fore decernimus in quibus (ne quidquam ad officij integritatem omittatur) etiã altera defest o simplici si occurrat, vel de feria, si propriam habeat aut de præcedēti dominica resumenda sit, decantetur. Sed in ecclesijs non collegiatis vna tantum missa de die cum commemoratione generaliter pro defunctis dicatur.

De oratione in missa.

IN festis duplicibus, in quibus ecclesia vnicam eamq; insignem solemnitatem celebrat, vnica tantum in missa & officio recitetur oratio: nisi commemoratio de dominica, feria, octaua, aut de altero festo fieri debeat, nec tunc addatur illa collecta: & famulos tuos, quæ pro ecclesiæ & regum statu recitari solet. In reliquis autem dieb⁹ in missa cōuēntuali & in officio dicatur.

Quando duæ missæ decantari debent.

IN ferijs quadragesimæ, quatuor temporum, rogationum & vigiliarum, in quibus

bus

quibus festum duplex vel semiduplex aut octava occurrit ecclesia metropolitana & collegiatae nostrae dioecesis duas debet decantare missas. Vnam de festo eius diei post tertiam, altera de feria post nonam. Quod si in rogationibus processionaliter ad aliam ecclesiam vel monasterium statio facienda sit, secunda missa de feria in ea statione cantetur.

De fonte ad abluendas manus.

VT tota ceremonialis sacrae missae undique splendeat disciplina, & in rubricis romani missalis seruetur ordo dispositus: precipimus tam in metropolitana quam collegiatarum, & parochialium ecclesiarum sacristijs fontem ad abluendas sacerdotum manus, qui se admissam celebrandam accingunt) preparari; qui vel parieti infixus, vel pensilis aquam prebeat cum linostina palla ad extergendum. in capellis autem principalibus ecclesiarum ubi peculiare sacristiae existunt idem seruetur. & in eisdem sacristiis sacerdotes in pro-

ximio-

ximioribus capellis vel altaribus celebraturi sese induant, indeque egrediantur indutine super eis, apud quae celebrant altaria, vestiantur, quod fieri omnino prohibemus cuius rei executio pro locorum & ecclesiarum dispositione ad nostros pertineat visitatores.

De missae privatae ministro.

NE presbiteri celebrantes idoneo destituantur ministro in metropolitana ecclesia Valentina sex pueros talari veste violacei coloris & rochetto indutos, qui iuxta altarium stationes diuisas ad stantes missas priuatas celebrantibus inseruiant, cum salario competenti deputandos esse censemus. in reliquis autem ecclesijs, quoad commode fieri poterit per capitula in collegiatis, & nostros visitatores & rectores in parochialibus sacro missae privatae ministerio prospiciatur.

Quando sacerdos & ministri de sacristia exeunt.

Dum

DVm induit sacerdos vestimenta in sacristia silentium & attentionem diligenter custodiat, easq; orationes, quę in missali continentur, ad singula paramenta deuotè recitet, quibus indutus ex sacristia ad altare oculis demissis, incessu grāui, erecto corpore & cooperto capite birreto, incedat: ad altare maius caput inclinet, & ad locum sacramenti genuflectat, si eo contigerit transire: si alicubi sacramentum eleuatur detecto capite genuflectat: neminem verò obuium salutet diaconus, & subdiaconus, si solemniter celebrandum sit, idem omnino obseruent. Sed neq; sacerdos cū ministris alicui personę præterquam prælato in sua diocesi, vel loco iurisdictionis, caput inclinet, aut reuerentiam faciat. Iubemus tamen vtdū ad altare proceditur sacerdos vna cum ministris recitet voce summissa psal. De⁹ misereatur nostri, vel alium psal. iuxta cōsuetudinem ecclesię Valentię.

De cussino & gradu infimo altaris.

Licet

Licet in rubricis librū missale super cussino aperiri debere dicatur: non prohibemus tamen illud super atrili collocari.

Celebrans Coram prælato.

Si aliquis presbiter corā Cardinale, Patriarcha Archiepiscopo vel Episcopo in eorum residentijs vel loco iurisdictionis solemniter celebrauerit, stans à sinistris prælati, (si in eadē capella commod⁹ & altari vicinus assistat) cum eo simul stante faciet cōfessionem, ceteris ministris interim respondentibus & genuflexis.

Si vero coram eisdem priuate celebrauerit stans ad infimum gradum altaris nō in medio sed ad latus leuam epistolę inclinatus expectet, & dato signo à prælato in eodem loco persistens, versus ad latere faciet confessionem, qua finita inclinans se prælato veniet ad medium altaris, & facta humiliatione prosequetur: aufer a nobis quęsumus domine, etc.

Quando hebdomadarius de choro ad sacristiã vadit.

In nos-

IN nostra metropolitana ecclesia Valen-
tina promore antiquo seruatum est in cho-
ro quod, hebdomada darius celebraturus,
cepta hora, que proxime ante missam con-
uentualem cantatur, descendit ad mediū
chori prope altare crucifixi ubiq; cum mi-
nistris hinc inde versus altare manus reue-
rentiam facit, incipiens; hymnum: veni
creator spiritus, &c. Sub missa voce alter-
natim ad sacristiam procedit quem. more
de cetero etiam alijs ecclesijs ubi commo-
de fieri poterit, volumus obseruari.

De forma incensandi altare.

VT in omnibus ecclesijs nostræ dioce-
sis eadem incensandi forma seruetur,
& eodem more ab omnibus peragatur,
statuimus iuxta ritum & morem Pontifi-
calis: ut ubi primum facta confessione ce-
lebrans ascendet cum ministris ad altare,
statim illud osculetur. De inde benedicat
incensum oblatum in cochleari, ministran-
te diacono nauiculam & turiferario turi-
bulum & cochlear exhibente: producat
de inde

de inde signum crucis dicens: ab illo ben e-
dicaris in cuius honore cremaberis. Pos-
tea diaconus reddita nauicula turiferario
accipiet ab eo turibulum & dabit celebrā-
ti, osculata prius eius manus: celebrans ve-
ro facta cruci vel imagini in medio alta-
ris positæ reuerentia ipsam crucē vel ima-
ginem incensabit ter illi turibulum ducēs
tum facta inclinatione imaginem aut reli-
quias a dextris illius, si fortasse ibi positæ
fuerint, bis ante illas turibulum ducet, &
facta iterum cruci vel imagini reuerentia
incensabit eodem modo imaginē aut reli-
quias ad sinistram positas, & facta iterum
reuerentia profequitur ad cornu epistolæ
incensans imagines vel earum loco cāde-
labra semel singulis turibulum ducēs. De-
inde manus inclinans seu demittens incē-
sabit posterius cornu epistolæ bis idem tu-
ribulum ducens: tum eleuans paululū tu-
ribulum reuertetur versus cornu euange-
lij incensando continue superiorem par-
tem altaris, scilicet tabulam seu superficiē

Y

altaris

altaris, & procedens ante crucem facta ei reuerentia: incensabit eodem modo alias imagines seu candelabra in cornu euangelij, & illius postremam partem altaris inferiorem & superiorem tabulæ. De inde totam anteriorem usque ad extremum altaris, videlicet usque ad cornu epistolæ, facta primum cruci reuerentia cum ante eam transeat: ubi in cornu scilicet epistolæ reddito turibulo diacono ministranti & fimbriam vestium deferenti, ab eo ipse solus incensatur. interim dum sacerdos incensat altare dicet psal. dirigatur domine oratio mea usque in finem cum gloria patri etc. Sed dum ipse incensatur dicat versiculum. Non nobis domine non nobis etc.

Quando incensantur oblata: ad benedictionem incensi dicat celebrans: per intercessionem beati Michaeli archangeli stantis a dextris altaris incensi & omnium electorum dignetur dominus incensum istud benedicere, ut cum odore suauitatis ascendat: in nomine patris etc. De inde accepto turibulo

turibulo incensat oblata ter ducens turibulum super calicem & hostiam simul, in modum crucis & ter circum calicem & hostiam scilicet bis a dextera ad sinistram, & semel a sinistra ad dexteram dispensans: verba in qualibet incensatione hoc modo: in primis: incensum istud: in. 2. a te benedictum in. 3. ascendat ad te Domine: in. 4. & descendat super nos. in. 5. & 6. misericordiatua. Deinde incensat altare ut supra dicens: dirigatur oratio mea domine usque in finem psalmi.

De missa defunctorum coram prelato.

Quando missa solemniter celebratur pro defunctis coram Cardinale, Patriarcha Archiepiscopo vel Episcopo in locis suæ cuiusque residentiæ vel iurisdictionis, cantato euangelio liber euangeliorum deferatur de osculandus prelato.

De osculo missalis post euangelium.

Celebrans non incipiat: Credo, nisi prius de osculato libro euangeliorum, contraria consuetudine ecclesiæ Valentinensis

obstante, & statim post decantatum euangelium concio habeatur, si predicandum sit, post concionem vero statim dicatur Credo.

Officium Diaconi

IN missa solemni finito a choro: & homo factus est. diaconus accedit ad abacum seu credentiam prope altare pro loci comoditate dispositam, & inde accipiat corporale cum bursa, quam deferat eleuatam & ambabus manibus usque ad oculos erectam & facta altari reuerentia super illud eam collocet, extrahat, & explicet corporalia.

Officium Subdiaconi.

DICTO a celebrante oremus, dum legitur offertorium, Subdiaconus accedet ad abacum seu credentiam & accipiet calicem cum patena & hostia & palla, que cooperit velo ab humero pendenti, & sic ad altare procedat, cui primum in medio reuerentia facta accedat ad cornu epistole, & ibi tradet illum Diacono, qui calicem amouebit, detegat, dabitque patenam cum hostia.

hostia celebranti, Subdiaconus vero extergat calicem purificatorio, & Diaconus imponet vinum Subdiaconus inter in ampullam aque ostendet celebranti, & ab eo benedictionem postulabit.

De Patena.

DICTO per celebrantem: offerimus tibi domine calicem etc. Expletoque offertorio Diaconus det Patenam Subdiacono in dextra manu, quam cooperiet extremitate veli ab eius humero pendenti, qui vadet post celebrantem ante medium altaris & ibi stabit in loco conuenienti.

De incensatione chori.

POST incensata oblata & altare eo more quo supradictum est Diaconus cum duobus acolitis & duobus chori turiferarijs, qui capis induuntur (si solemnitatis diei exigat) se comitantibus, descendat ad chorum ibique incenset chori rectores facitque offertorio adstantes, de inde tradens turibulum alteri ex acolitis, eisdem acolitis sociatus reddeat ad altare, ibique accepto turibulo

Subdiaconum incenset stantem & tenentem patenam. Et ipse Diaconus tradito turibulo alteri ex turiferarijs, ab eo incensetur & ad suum locum iuxta celebrantem reuertatur, turiferarius vero stans ad portam capella maioris in medio versus populum, inde populum incenset ter super eum ducens turibulum scilicet ad dextram, sinistram, & medium. Interim vero statim post discessum Diaconi a choro, illi chori turiferarij cappis induti ad incensandum totum chorum procedant prout moris est in quo, dum incensantur stare debent omnes. Qui tritus incensandi chorum & populum in omnibus ecclesijs Valentinæ Diocesis quo ad fieri poterit pro cuiusque dispositione & conuenientia, seruetur.

Diaconus sine Cruce procedat ad petendam benedictione a prelato.

Quando missa solemniter celebratur presente in choro in capella Archiepiscopo Valentino, Diaconus cantaturus euangelium librum deferens euangeliorum

rum hora competentis cum acolitis & virgario dum taxat precedentibus accedet ad Pontificem ut ab eo accipiat benedictionem: reuersus autem ad altare stans ante gradus altaris & facta ei reuerentia expectabit Subdiaconum, qui sumpta cruce de altari eam manibus complectens & velo a collo pendente cum ceroferarijs & luminaribus accensis precedentibus descendet de altari, & subsequente Diacono omnes ad pulpitu procedant, ubi Diaconus dicto Dominus vobiscum, incensat librum euangelij, & de inde crucem quam Subdiaconus manibus tenet.

De osculo euangelij per Pontificem.

Dicto euangelio Diaconus & Subdiaconus cum cruce, & luminaribus ad gradus altaris consistent. tunc Subdiaconus ad celebrantem ascendet, eique crucem osculandam offeret qui dum osculatur, dicat adoramus te Christe & bened. etc. eamque in altari reponet. Diaconus autem cum acolitis & virgario & libro euangeliorum

aperto suprapectus facta prius altari reuerentia veniet ad Pontificem. & stans coram eo claudet librum brachijs complectens, & ita faciet reuerentiam. Qua facta librum aperiet offeretq; Pontifici osculandum euangelium, qui stans illud osculatur stante similiter Diacono. Deinde Diaconus claudet librum & genuflectet manumq; Pontificis osculabitur, & facta reuerentia Pontifici aperiet iterum librum, & reuertatur ad altare, celebrantiq; osculandum offeret.

Intortitia ad eleuationem Sacramenti.

Ad eleuationem corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi dum solenniter celebratur missa conuentualis in ecclesia metropolitana Valentina duo ex pueris deputati qui candelabra deferre solent cum superpelliceis exeant de sacristia duo intortitia alba accensa deferentes, qui ante gradus altaris hinc inde genuflexi assistant dum eleuatur sacramentum. Qua eleuatione finita facta profunda reuerentia Sacramento discedant.

Qui in-

Qui incensare debet sacramentum.

In eleuatione sacramenti vnus ex acolytis, (aut in ecclesia metropolitana) alter ex capellanis camerarijs incenset sacramentum genuflexus a cornu epistolae, & ipsemet incensum ponat in turibulo.

Beneficia destinanda ad seruitium altaris.

Vt ministrorum ad officia & obsequia altaris maior suppetat copia, & certae sint personae ad haec munera destinatae, aliqua beneficia simplicia in sede Valentina instituta iuris patronatus ecclesiasticorum Archiepiscopi vel capituli videntur designari & deputari. Ea propter beneficia huiusmodi primo vacatura de nostri capituli consensu, ad officia in altari maiori explenda exercendaq; destinamus: videlicet ad deferenda intortitia accensa in eleuatione Sacramenti aliaq; munera quae magis ad altaris diuini cultum & ornatum censebuntur opportuna. inter in vero dum haec debite executioni mandantur, constitutio seu caput quod incipit ad eleuationem obseruetur

Y 5

Diacono

Diaconi officium.

DVm dicitur in missa solēni Pater nos-
ter circa finem orationis Subdiacon⁹
reuertitur seu accedit ad altare, & genu-
flexus in vno gradu altaris offert patenā
Diacono, qui eamdis cooperit, & dat ce-
lebranti osculans eius manum purificata
prius patena purificatorio.

De osculo pacis.

Diaconus accepta pace à celebrante &
sacramento in altari adorato, vertit se
ad Subdiaconum retro post celebrantem,
qui similiter à Diacono accepta pace fac-
ta prius altari genuflexione comitatus
acoluthis & virgario vadit ad Pontificem si
presens sit Pontifex in choro, portans ima-
ginem dextra manu eleuatam palla etiā ad
collum circumamictus, qui stans corā Pō-
tifice recondat imaginem ad pectus ope-
riens eam sumitate pallæ, & sic faciat Pon-
tifici reuerentiam, tunc discooperiat ima-
ginem & eleuatam offerat Pontifici oscu-
landam, qua osculata Subdiaconus iterum
recon

recondat imaginē & genuflectat ac parū
per recedat faciatq; reuerentiam Pontifi-
ci, postea detecta imagine & eleuata ad al-
tare reuertetur, acoluthi autem à Subdia-
cono pace accepta dant omnibus in cho-
ro existentibus per ordinem. Si vero non
ad sit prelatus, Diaconus porrigit pacem
Subdiacono, Subdiacon⁹ autē tradit eam,
acoluthis qui deferant eam ad chorum.

Post Communionē quid agendum.

Sumptis ablutionibus, Diaconus diferat
missale ad cornu epistolæ, Subdiaconus
vero vadit ad cornu euangelij, & purificat
calicem, plicat corporalia, & omnia defert
ad credentiam sicut ex ea ad altare aspor-
tauerat.

Finita missa celebrans redit ad sacristiā
cum ministris cooperto capite sicut vene-
rat dicendo: trium puerorum cantemus
Hymnum.

In missa solenni defunctorum absolutio.

Finita missa defunctorum prout in re-
gulis missalis habetur, si facienda sit ab-
solutio

solutio celebrans retrahit se ad cornu epistolæ exiit cassula, & deposito manipulo accipit pluuiiale nigrum, qui vero defert crucem medius inter duos acolutos eadem labra accensa portantes procedit præcedentibus duobus alijs acolutis uno cum thuribulo, & nauicula: altero cum aqua benedicta & aspersorio, & sequitur celebrans & Diaconus à sinistris. Crux vero sistitur in loco parato ad caput contra altare, celebrans vero ex alia parte versus altare, & à sinistris Diaconus & alij duo acoluti deferentes vas aquæ benedictæ, & turibulum interim cantatur responsorium. Cum dicitur kyrie eleison celebrans ponit incensum in turibulum ministrante Diacono nauiculam excepto pater noster accipit aspersorium de manu Diaconi, & facta altari reuerentia comitante Diacono à dextris & tenente fimbriam anteriorem pluuiialis, aspergit circumiens locum paratum: cum transit crucem profunde inclinat, Diaconus vero genuflectit, & rediens ad pristinum locum
de manu

de manu eiusdem Diaconi accipit thuribulum, & eodem modo quo asperferat, incensat. postremo Diacono tenente librum orat iunctis manibus dicens: et nenos inducas intentionem etc. Cum alijs, & gratiam: absolue quesumus domine, vt in ordinario, & postea dicens: requiesce eterna etc. facit crucem manu dextera super locum paratum, & dicto per cantores: requiescant in pace, præcedente cruce redit cum alijs ad sacristiam.

De hora celebrandi missam.

Missæ conuentualis & solennis in festis duplicibus & semiduplicibus in dominicis & infra octauas, cantetur dicta in choro hora tertia.

In festis simplicibus & ferijs per annum cantetur dicta in choro hora sexta.

In aduentu, quadragesima, quatuor temporibus, & vigilijs quæ ieiunantur cantetur dicta in choro hora nona.

Missæ defunctorum solennis quæ dicitur in anniversario cantetur finita in choro
ro hor

pro hora prima immediate.

De ordine sedendi standi & genuflectendi in missa solemni.

Celebrans medius inter Diaconum & Subdiaconum sedere possit a cornu epistolæ iuxta altare, cum cantatur kyrie eleyson, gloria in excelsis Deo, & credo. alio tempore stet ad altare, & genuflectat quando oportet: ut in regulis missalis. Item genuflectit quando legitur euangelium: in principio erat verbum ad illa verba; & verbum caro factum est, & euangelium: cum natus esset Iesus, ad illa verba: & procidentes adorauerunt eum. Item euangelium ferie quartæ post dominicam quartam quadragesimæ ad illa verba in fine: & procidens adoravit eum. Et cum Diaconus cantat illa verba, ipse versus librum, celebrans & circumstantes versus altare genuflectant: acolithi candelabra tenentes non genuflectant. In missis autem priuatis circumstantes semper genuflexi debent assistere pre-

preter quam ad euangelium: reliqua ut in missali obseruentur.

De coloribus & qualitate paramentorum.

Cum ecclesia Romana quinque dum taxat coloribus utatur in paramentis altaris, celebrantis & ministrorum in officio missæ iuxta differentiam festorum que celebrantur videlicet albo, rubeo, viridi, violaceo & nigro, in regulis in missali Romano dispositis cuique celebrandorum festorum quis color adhibendus sit erit videre, que omnino obseruentur & in appensarabella in sacristijs conspicienda omnibus scribantur.

Nigro colore utitur.

Feria sexta in parasceue, & in missis defunctorum.

De vestimentis celebrantis & ministrorum.

In officio missæ celebrans semper utitur planeta super albam. Si autem sit Episcopus, & soleniter celebrat, super dalmaticam

matica & tunicella.

Pluuiali utitur in processionibus, & benedictionibus, quę fiunt in altari. Item in officio laudum, & vesperorum, quando solemniter dicuntur eodem utitur assistens celebranti in missa Pontificali. Item quando celebrans post missam defunctorum facit in fine absolutionem.

Cum celebrans utitur pluuiali, semper deponit manipulum, & ubi pluuiale haberi non potest, in benedictionibus quę fiunt in altari celebrans stat sine planeta cum alba & stola.

Dalmatica & tunicella utuntur Diaconus & Subdiaconus in missa solemni & processionibus, & benedictionibus quando cunq̄ue sacerdoti ministrant.

In diebus vero ieiuniorum (preterquam in vigilijs sanctorum) & in dominicis, & ferijs aduentus- & quadragesimę, ac in vigilia Pentecostes ante missam exceptis dominica gaudete, etiam si eius missa infra hebdomadam repetatur, & dominica letare
re vigi-

re, vigilia Natiuitatis sabbato sancto, in benedictione cerei & in missa, ac quatuor temporibus Pentecostes in cathedralibus & precipuis ecclesijs utuntur planetis plicatis ante pectus: quam planetam Diaconus dimittit cum lecturus est euangeliū, & tunc super sinistrum humerum super stolam complicatur, aut ponitur aliud genus stolę latioris in modum planetę, plicatę & facta comunione resumit planetam, ut prius similiter Subdiaconus dimittit eam cum lecturus est epistolam, quam legit in alba, & postea illam resumit ut prius. In minoribus autem ecclesijs predictis diebus ieiuniorum albam tantum amicti ministrent Subdiaconus cum manipulo Diaconus etiam cum stola humero sinistro pedente sub dextrum.

*De ordine standi sedendi & genu-
flectendi in choro.*

Dignitates, Canonici, Beneficiati & reliqui omnes qui choro interfunt dum diuina officia decantantur magna animi deu-

Z

deuo-

deuotione decoroq; corporis situ cōpositione & modestia adesse debēt, tāquā triūphātis ecclesię beatorū spirituū imitatores qui corā Deo & agno in trono sedēte sua spiritualia ministeria iungiter exhibēt. Itaq; vt certa forma in choro versādi prescribatur statuim⁹ vt dū decātatur missę introit⁹ omnes pariter sedeāt, & dū dicitur gloria patri assurgāt. Dū autē sacerdos facit cōfessionē, omnes in suo loco genuflectāt & cōfessionē alternatim faciāt. Tēpore vero Paschali stātes faciāt cōfessionē paululū inclinati. Dū cātatur kyrie eleyso chorus se deatin missis autē defunctorū stet. Sed chori rectores ceterisq; facistorio assistētes cātatores dum cantant stare debebunt.

Cū a celebrāte incipitur gloria in excelsis Deo, tot⁹ chor⁹ assurgat & stātes submissa voce totū hymnum absoluat, quo finito sedeat, Dum cantores prosequuntur.

Quādo celebrās dicit: dñs vobiscum ante orationē chor⁹ assurgat & stet vsq; ad finē orationū (si dicēdæ sint plures. In missis

autem

autē de feria, in aduētū Quadragesima & inferijs quatuor tēporū & vigiliarū quę ieiunātur in missis etiā defunctorū cū dicit celebrās: orem⁹ omnes nenuflectūt & ad finē vsq; orationū genuflexi persistāt, exceptis vigilijs resurrectionis pētecostes & Natiuitatis domini.

Dū de cātatur epistola graduales & alieluia chorus sedeat.

Cū Diaconus ceperit euangelium de cātare chorus assurgere & vsq; in finē euangelij stare debet.

Quādo celebrās incipit fidei symbolū omnes assurgāt & stātes totū symbolū submissa voce percurrāt, quo finito sedeāt & interim dū alta voce in choro decātatur & incarnatus est, genuflectūt omnes.

Cū celebrās versus ad populū dicit domin⁹ vobiscū & oremus ante offertorium chor⁹ stet et omnes caput inclinēt dicto vero orem⁹, sedeat dū cātatur offertorium.

Post dictas orationes secretas cū intonat celebrās per omnia secula seculorum

Z 2

totus

totus chorus assurgat sed dū cātatur præfatio, sanctus etc. quæ in missa peraguntur, vsq; ad signū tintinabuli ante eleuationē corporis Domini Nostri Iesu Christi, omnes stare debēt. Quo signo dato dū eleuatur corpus et sanguis omnes genuflectāt et adorēt, et statim cōsurgāt et stēt vsq; ad communionem sacramenti.

In missis autē quæ dicuntur de ferijs aduētus quadragesimæ, quatuor tēporū et vigiliarū q; ieiunātur, et in missis defunctorū finita præfatione à celebrāte cū cātatur sanctus omnes genuflectūt vsq; quo sacerdos dicat pax dñi sit semper vobiscum quo dictō chorus cōsurgat et stet dū cātatur Agnus Dei, quo ad vsq; celebrās sanguinē sumpserit. Exceptis vigilijs resurrectionis pētecostes et Natiuitatis dñi nostri in quibus omnes stāt sicut in alijs missis dictum est.

Adiē sancto Paschæ resurrectionis vsq; ad octauā pētecostes inclusiue vetustus ritus est in ecclesia Valētina vt cū celebrās in choauerit intono: præceptis salutaribus
moniti

moniti etc. ante pater noster totus chorus assurgat: id omnino decetero seruetur, omnesq; sic vsq; ad communionem consistant.

Dū incēfatur vnusquisq; in choro stare debet, neq; acolithus alios turificans quēquā sedētē aut genuflexum incenset.

Cū datur pax similiter stādo facta imāgini debita reuerentia per osculum imāginis et non aliter recipiatur.

Dū cātatur post cōmunio chorus sedeat. Adorationes autē stet postq; celebrās intonauerit dñs vobiscum quoad vsq; detur benedictio,

In missis quæ dicuntur de ferijs aduētus, quadragesimæ quatuor tēporum et vigiliarū quæ ieiunātur et in missis defunctorum dictō oremus omnes genuflectunt dum orationes dicuntur, vt supradictum est.

Genuflectit etiam chorus in euangelio: in principio erat verbum ad illa verba: et verbum caro factum est.

In vespis.

Z 3

In prin-

IN principio dum Hebdomadarius datō signo dicit secreto Pater noster totus chorus expectās et stans sic persistere debet quo vsq; dictum sit De⁹ in adiutorium etc. Et antiphona prima cantata qua finitā vel in choata si non sit festum duplex, ea pars chōri ubi est chor⁹ et hebdomadarius facit officiū, adhuc stet altera vero pars sedeat dum cātatur alternatim prim⁹ psalm⁹ et ad gloria patri etc. Omnes assurgāt paululumq; detecta capita inclinēt, et stēt dum repetitur Añā, et secunda Añā cātatur vel in choatur. Incepto vero. 2. psalm. illa pars chōri quę antra steterat sedeat altera stāte et hic mod⁹ inde cātādīs psalmis & Añis. alternatiua statione et sessione in omnibus horis diurnis et nocturnis seruetur.

Dum dicitur capitulū et cātatur hymnus et reliqua quę in vesperis cantātur vsq; in finem chorus semper stare debet.

In reliquis omnibus horis videlicet cōpletorio. Matutinis et laudibus, primater tia sexta et nona semper chorus stare de-

bet

bet preterquam dum psalmi alternis vicibus cātatur: vt supradictum est in vesperis et dum dicuntur lectiones et responsoria in matutinis.

Officiū minoritatis beatæ Mariæ dī dicitur in choro semper chorus stet.

Officiū defunctorum dum dicitur in choro seper chor⁹ sedeat preterquā dum dicitur paternoster in fine nocturni, et dum cātatur benedictus et psalm. miserere mei et oratio dicitur in laudibus.

Septem Psalmi penitēciales cum litanijs dum dicuntur in choro semper genu flexi assistant omnes.

Psalmi graduales cum dicuntur in choro, chorus stare debet: præces vero et oratio post decimum psalmum dicuntur flexis genibus.

Quādo cunq; in choro ad horas dicuntur præces feriales in aduētū quadragesima. 4. tēporibus et vigilijs quę ieiunātur vel litaniae extra horas, genibus flexis dicuntur.

Z 4

Quando

Quando cunq; in chorocantatur psal.
miserere mei Deus secun. mag. etc. tot⁹
chorus stare debet preterquam cum dicitur
ad preces tunc. n. dicitur genibus flexis.

Quando cunq; ad laudes dicitur psal.
Laudate dominum omnes gentes, chorus
assurgat.

In omnibus festis principalib⁹ dñi nos-
tri Iesu Christi et in festis beatissimæ virgi-
nis Mariæ, ad missam et omnes horas sem-
per chorus in nostra ecclesia metropolitana
Valentina stare consuevit

Laus Deo.

